

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in vešja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z mesecem marcijem poteklo je naročnikom četrletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvzajo nadalješnje naročnino doposlati, da se jim določiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra 1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zastala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravištvo.

Denar sveta vladar.

Naše, slov. ljudstvo ima nekaj na sebi, česar pri družih ljudstvih ni ali ni vsaj v toliki meri. Kakor je namreč nam ljubo, če nam daje kdo zaslužka, tako ga dajemo tudi mi drugim, a ne vprašamo veliko za to, ali nam ga more in hoče drugi tudi dati.

In ravno to je, česar ne dobimo v naših dneih od drugih, tedaj od ljudi, ki niso naše krvi, ali pa, če so, tisto zatajé. Na vseh straneh se zapéra našim ljudem zaslužek in kar ne potegne manj, ne daje se jim denarja, če jim ga je treba. To se kaže posebno pri hranilnicah, ki so v rokah nemčurskih mogotcev. V Gradci, v Mariboru in po neki strani tudi na Ptuji, v Celji in v Ljubljani se več ne vpraša, je li človek, ki išče denarja na posodo, vreden, da se mu še zaupa, ampak ondi jim gre za to, ali vleče z Nemci ali pa je — ne bodi grdo rečeno — Slovenec.

Tembolj pa smo veseli, da imamo sedaj že slov. denarne zavode, posojilnice, ki pomagajo našim ljudem iz zadrege, ako so vredni še zaupanja. Pred nami leži računski sklep „Hranilnega in posojilnega društva“ na Ptuji in sicer za upravno leto 1887. O njem imamo to-le veselo poročilo:

Dne 23. sušca t. l. imelo je „hranilno in posojilno društvo“ svoj četrti občni zbor. Temu zboru predložil se je računski sklep za četrto

poslovno leto, to je za dobo od 1. prosinca 1887 do 31. grudna 1887.

Iz ustmenega poročila načelstva do združnikov povzeli smo sledeče stvari. Zadruga izpolnila je svoje četrto leto. Ko je leta 1884. stopila v življenje, bile so gospodarstvene razmere v okraju že nepovoljne; Slovenci pa so si morali omisliti lastni denarni zavod, ker so njih politični nasprotniki po svoji brezobzirnosti in krutosti do tega silili. Zadruga imela je koj s prva tekrovati z dvema starima denarnima zavodoma; nje stanje bilo je že zaradi tega težavno. Strast političnih nasprotnikov Slovencev se dozdej še ni pomirila, ker uvidevajo, da zadruga napreduje, da je ni mogoče zadušiti. To so s prva skušali doseči po posebnih manevrih, in še zdaj skušajo doseči z obrekovanjem in s tem, da trosijo razne laži o njej med svet.

Pravi in zavedni Slovenci se za to malo zmenijo, mlačneže pa lahko prepriča predloženi računski sklep, da posojilnica počasi, toda leto za letom napreduje.

Napredek kaže število združnikov, ki je znašalo koncem leta 1887 že 1672 in visokost vplačanih deležev, katerih je bilo 24.161 gld.; hranilnih vlog bilo je koncem leta še 164.322 fl. 85 kr., tedaj več za 26.682 fl. 94 kr. nego prejšnje leto, da-si se je med letom vzdignilo 61.037 fl. 40 kr. Denarni promet znašal je 353.777 gld. 70 kr., tedaj 165.613 gld. 84 kr. več, nego leta 1886. Tudi rezervna fonda sta se znatno povekšala, kajti oba vkup znašata 11.122 fl. 95 kr.

Kakor prva tri leta, delali so odborniki tudi minolo leto brezplačno in čisti dobiček, ki je znašal 3.30 gld., bode se vsled sklepa občnega zbora pripisal posebnemu rezervnemu fondu, isto se je zgodilo tudi prejšnja leta. Dozdej zadruga ni imela nobene izgube. Tudi bodoče leto obrestovala bode hranilne vloge po 5 od 100 gld., od dolžnikov pa terja 6 od 100 fl.

V načelstvo so se izvolili dozdejajni odborniki spet, isto tako v nadzorstvo. To bode

gotovo tudi pripomoglo, da si pridobi zadruga vedno več zaupanja in podpornikov, v vseh krogih. Uspeh kaže, da je bila posojilnica za Slovence Ptujskega okraja potrebna, da se bode razvijala, akoravno so gospodarstvene naše razmere nepovoljne; toda, Slovenci moramo priti do spoznanja, da se moramo mi, ker nas je malo in nismo bogatini, vsi ravnati po geslu: „Svoji k svojim“ in delati z združenimi močmi. V to pomozi Bog!

Jeden dan iz življenja župana.

Zapisal Ivan Gabršek.

Komu je neznano, koliko in kako razno-terih opravil so malo, da ne vse postave naložile županstvu? In kdo ne pozna vsakojakih sredstev, ki se povsodi uporabljajo z namenom, županu delati sitnosti in preglavico?

Se vé, da ni tu govorice o mestnih županih, ki imajo na razpolago dokaj uradništva, dobre ali pičle veljave, nam gre govoriti o naših županih po deželi.

Marsikateri župan iz mesta zaničljivo zmaje z rameni, ako sreča vrstnika z dežele, s kmetov, češ, saj ta ne vé, kaj je župan.

Mi pa trdimo, da vé ta bolj, ali prav za prav bolj čuti, kaj je županovanje, kakor pa oni. Mestni župan se v slabi volji znosi nad svojim uradništvom, kmečkemu županu niti na misel ne pride, da bi se hodil nad kom groziti, vesel je miru.

In dopisi, ki mu dohajajo večkrat, niso kar nič pristréni, ne! odurno lice imajo, tu pa tam kako robato zabélo; no, saj dober želodec je županu potreben!

Dobri občinarji mu seveda malo nagajajo, tem več pa slabi; in ravno ti bi radi, da naj za nje župan še moli, kakor Zveličar za sovražnike. —

Ljudje si tedaj izvolijo za župana možé splošnega zaupanja, namreč ljudje: Slovenci. Navadno je izvoljen župan odličnejši gospodar poštenega imena in dostojnega vedenja.

Če je imovit posestnik, naložena mu je že z doma skrb za gospodarstvo, ta skrb pa ni kar si bodi, ona ga ima v oblasti od zore do mraka in to v znoji in težavah. Kedaj naj bi toraj županil? To uprašanje je gotovo tudi prvo, ki ga stavi župan sam sebi koj po izvolitvi. Hočeš, nočeš — moraš! Tri leta, tri dolga leta! „No, bo že kako“, pravi, kdor ima tajnika, če pa tega ni, in pri malih občinah ga ni — tedaj je pa žaltoval! Vstreči je treba ukazom, željam, prošnjam brezštevilnih zapovedujočih in ne zapovedujočih uradov, doma v občini skrbeti za mnogobrojne dolžnosti, in vse to za — čast!

Prijazni bralec naj nas spremi za nekaj ur, recimo za jeden dan k županu, da se tam

malo ogledamo. S prvim svitom mladega dne ga ni več tam, kjer mestni župani radi prebijejo do časa, ob katerem je naš župan že dela truden, če ne -- sit.

Ogledati je treba gospodarstvo, urediti, ukazati, kaj bode črez dan storiti. To mora opraviti v naglici, kajti čaka že strežaj, prinesel je uradna pisma s pošte. Od vseh vetrov pisma — dosti jih je in različnih, tako različnih, da se županu časi črno dela pred očmi. Ali — pogum velja! — Odpirajoč uradna pisma strogega gospoda okrajnega glavarja ga obhaja skoro vsakokrat nekak tuj strah, ker mu v teh pozdravljenih pogosto „ponudijo“ kako kazen, kazenskega pota in kakor že tem šibam pravijo.

Kadar je pregled teh uradnih poklonov pri kraji, tedaj se župan malo oddahne. Bog ne daj dolgo! Delati in vstreči je treba vsem tem terjatvam. Če bi le mir imel, mir, da opravi to! Pa miru ni! Še leži kupec listovin pred njim, ni jih še utegnil pregledati, vrata se odpró in notri stopi sosed ta ali ta, razjarjen je, huduje se! Oni in oni sosed je po njegovem polji učinil brazdo, mejnik je odmeknil! Če župan ne pomaga, naj . . . ! Še ni končal svojega govora, že ustopi staro bablje, in toži solzna, da ji malopridni sin prevžitka ne dá; prav po žensko na dolgo in široko pravi in pravi brez konca in kraja; — ubogi župan! da bi le — žensk ne bilo!

Zopet — že tretji — je tu; smrdí po žganji; spričevalo hoče od župana, da res svojo mater podpira, da ga potem oprosté vojaščine! Tako gre to dalje in dalje, da županu že curkoma tekó potne srage po obličji! Se vé, da župan v mestu si kmalu pomaga, soseda nazine k sodniji, bablje k doktorju, žganjarja pa — skozi duri na čisti zrak.

Naš župan — tlačan pa mora vsakega potrpežljivo poslušati, svetovati, miriti, pomagati, sicer ga zatožijo ali pa mu življenje in uradovanje okisajo in ogrenijo, da mu je skoprneti. S koncem meseca prihruje krdelo občinskih beračev, takrat je pri županu, kakor v kaki veliki plačevalnici ali pa v — judovskem temeljnu. Vsi kričé, ta hoče nove hlače, oni škornje, ta ima premalo podpore, oni bi rad v bolnišnico itd. itd.

Z vsem tem pa še delavnost župana ni pri kraji. Če ga želé žandarji, iti mora; če pride potepin po odgonu, sprejeti ga mora, seveda uljudno; če pridejo vojaki — prijatelji ali so vražniki — kje je župan? Skrbeti mu je za potrebno, vsak mu očita, da ne razdeli prav potrebišča, vsak pravi, da se mu godi krivica. — Če se nabira milodarov, župan mora prvi odpreti možnjo.

Njegovo oko mora biti na planem, na planini, na cesti, po hišah, po polji in dvoriščih, vsakemu je pripraven, vsakemu na odgovor —